

**BOSHLANG'ICH SINFI O'QUVCHILARIDA KREATIV FAOLIYATNI
TAKOMILLASHTIRISH TEXNOLOGIYALARI VA USULLARI
ТЕХНОЛОГИИ И МЕТОДЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ КРЕАТИВНОЙ
ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ
TECHNOLOGIES AND METHODS FOR ENHANCING CREATIVE
ACTIVITY IN PRIMARY SCHOOL STUDENTS**

Suvonov Jo'rabek Olimjon O'g'li

Termiz Davlat Pedagogika Instituti Magistri

jurabeksuvonov2111@gmail.com

Сувонов Журабек Олимжон Угли

Магистрант Термезского Государственного Педагогического Института

jurabeksuvonov2111@gmail.com

Jurabek Suvonov

Graduate Student Of Termiz State Pedagogical Institute

jurabeksuvonov2111@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich sinfi o'quvchilarida kreativ faoliyatni takomillashtirish texnologiyalari va usullari yoritilgan. Unda ta'lim jarayonida qo'llaniladigan zamonaviy pedagogik yondashuvlar, interfaol metodlar hamda innovatsion texnologiyalarning o'quvchilarning ijodiy fikrlashi va mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantirishdagi o'rni tahlil qilinadi. Shuningdek, kreativ faoliyatni tashkil etishning samarali shakllari, o'qituvchining metodik yondashuvi va ta'lim muhitining ahamiyati ochib beriladi. Maqolada o'quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirishga xizmat qiluvchi amaliy va nazariy qarashlar umumlashtiriladi.

Kalit so'zlar: kreativlik, pedagogik texnologiyalar, boshlang'ich ta'lim, interfaol metodlar, ijodiy fikrlash

Аннотация: В данной статье освещаются технологии и методы совершенствования креативной деятельности учащихся начальных классов. Рассматриваются современные педагогические подходы, интерактивные методы и инновационные технологии, применяемые в образовательном процессе, а

также их влияние на развитие творческого мышления и навыков самостоятельного принятия решений у учащихся. Особое внимание уделяется эффективным формам организации креативной деятельности, роли учителя и значению образовательной среды. В статье обобщаются теоретические и практические аспекты, направленные на развитие творческого потенциала учащихся.

Ключевые слова: креативность, педагогические технологии, начальное образование, интерактивные методы, творческое мышление

Abstract: This article focuses on the technologies and methods for enhancing creative activity in primary school students. It examines modern pedagogical approaches, interactive methods, and innovative technologies used in the educational process, as well as their impact on the development of creative thinking and independent decision-making skills. Particular attention is given to effective ways of organizing creative activity, the role of the teacher, and the importance of a supportive learning environment. The article presents a synthesis of theoretical and practical perspectives aimed at fostering students' creative potential.

Keywords: creativity, pedagogical technologies, primary education, interactive methods, creative thinking

Kirish

Zamonaviy ta'lim tizimi jadal rivojlanayotgan globallashuv sharoitida tub o'zgarishlarni boshdan kechirmoqda. Bugungi kunda ta'lim jarayonining asosiy maqsadi faqat bilim berish bilan cheklanib qolmay, balki shaxsni har tomonlama rivojlantirish, uning mustaqil fikrlash, muammoli vaziyatlarga kreativ yondashish hamda innovatsion qarorlar qabul qilish qobiliyatlarini shakllantirishdan iboratdir. Shu nuqtai nazardan, boshlang'ich sinf bosqichi alohida ahamiyat kasb etadi, chunki aynan ushbu davrda o'quvchilarning tafakkuri, qiziqishlari va ijodiy salohiyati shakllanadi. Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kreativ faoliyatni takomillashtirish masalasi bugungi pedagogikaning dolzarb yo'nalishlaridan biri sifatida qaralmoqda. Kreativlik o'quvchilarning bilimlarni o'zlashtirish jarayonini faollashtiribgina qolmay, balki ularning yangi g'oyalarni ilgari surish, mavjud muammolarga noodatiy yechimlar topish va mustaqil fikr yuritish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bu esa ta'lim samaradorligini oshirish bilan bir qatorda, kelajakda raqobatbardosh shaxsni

shakllantirishga xizmat qiladi. Ta'lim jarayonida kreativ faoliyatni rivojlantirish samaradorligi ko'p jihatdan qo'llanilayotgan pedagogik texnologiyalar va metodlarga bog'liqdir. An'anaviy o'qitish usullari ko'pincha o'quvchilarning faolligini yetarli darajada ta'minlay olmaydi, bu esa ularning ijodiy salohiyatini to'liq namoyon etishiga to'sqinlik qiladi. Shu sababli interfaol metodlar, muammoli ta'lim, loyihaviy faoliyat va innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish zarurati yuzaga kelmoqda. Shuningdek, o'qituvchining kasbiy mahorati, darsni tashkil etishdagi yondashuvi va ta'lim muhitining qulayligi ham kreativ faoliyatni takomillashtirishda muhim omil hisoblanadi. O'quvchilarga erkin fikrlash imkonini beruvchi, ularni rag'batlantiruvchi va ijodiy izlanishga undovchi muhit yaratish orqali ta'lim jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshirish mumkin. Mazkur masalaning nazariy va amaliy jihatlarini chuqur tahlil qilish, kreativ faoliyatni rivojlantirishga xizmat qiluvchi samarali texnologiya va metodlarni aniqlash bugungi kunda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois, boshlang'ich sinf o'quvchilarida kreativ faoliyatni takomillashtirish texnologiyalari va usullarini yoritish ushbu maqolaning asosiy mazmunini tashkil etadi.

Materiallar va metodlar

Mazkur maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarida kreativ faoliyatni takomillashtirish texnologiyalari va usullarini yoritishda pedagogik va psixologik manbalar, zamonaviy ta'lim konsepsiyalari hamda ilg'or metodik ishlanmalar asos qilib olindi. Kreativlikni rivojlantirishga oid nazariy qarashlar tizimli ravishda tahlil qilinib, ularning boshlang'ich ta'lim jarayonida qo'llanish imkoniyatlari umumlashtirildi. Maqolada tavsifiy tahlil, qiyosiy yondashuv va umumlashtirish metodlaridan foydalanildi. Turli pedagogik yondashuvlar o'zaro solishtirilib, ularning kreativ faoliyatni rivojlantirishdagi samaradorligi ilmiy asosda izohlandi. Shuningdek, ta'lim jarayonida keng qo'llanilayotgan interfaol metodlar, muammoli vaziyatlar asosida o'qitish, loyihaviy faoliyat va ijodiy topshiriqlar tizimi alohida e'tiborda ko'rib chiqildi. Amaliy jihatdan boshlang'ich sinf darslarida qo'llaniladigan metod va texnologiyalar misolida kreativ faoliyatni rivojlantirish mexanizmlari yoritildi. Jumladan, o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rag'batlantiruvchi topshiriqlar, guruhli ishlash shakllari, rolli o'yinlar va ijodiy loyihalar tahlil qilindi. Ushbu metodlarning o'quvchilarning faolligi, qiziqishi va ijodiy yondashuvini oshirishdagi o'rni asoslab berildi. Shuningdek, pedagogik jarayonga innovatsion texnologiyalarni joriy etish imkoniyatlari ham ko'rib chiqilib, ularning kreativlikni shakllantirishdagi

samaradorligi izohlandi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish, vizual vositalar va interaktiv platformalarning ta'lim jarayoniga integratsiyasi orqali o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantirish imkoniyatlari ochib berildi.

Natijalar va muhokama

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, boshlang'ich sinf o'quvchilarida kreativ faoliyatni rivojlantirish samaradorligi ta'lim jarayonining to'g'ri tashkil etilishi bilan bevosita bog'liqdir. O'quvchilar erkin fikr bildirish imkoniyatiga ega bo'lgan, faol ishtirok etishga undovchi muhitda o'z ijodiy salohiyatlarini yanada kengroq namoyon eta boshlaydilar. Bu esa ularning nafaqat bilim olish darajasiga, balki shaxsiy rivojiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Interfaol metodlardan foydalanish o'quvchilarning dars jarayoniga qiziqishini oshirib, ularni faol fikrlashga undaydi. Guruhli ishlash, muammoli vaziyatlar yechimi va ijodiy topshiriqlar o'quvchilarda mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalarini shakllantiradi. Ayniqsa, loyihaviy faoliyat va rolli o'yinlar orqali o'quvchilarning tasavvur doirasi kengayib, ularning yangi g'oyalar yaratish qobiliyati rivojlanadi. Shu bilan birga, o'qituvchining metodik yondashuvi hal qiluvchi omil sifatida namoyon bo'ladi. O'quvchilarni qo'llab-quvvatlovchi, ularning fikrlarini qadrllovchi va ijodiy izlanishga undovchi pedagogik muhit yaratilganda kreativ faoliyat yuqori darajada shakllanadi. O'qituvchining innovatsion texnologiyalardan samarali foydalanishi ham ta'lim jarayonini yanada boyitadi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, kreativ faoliyatni rivojlantirish tizimli yondashuvni talab qiladi. Faqat alohida metodlarni qo'llash yetarli emas, balki ularni o'zaro uyg'un holda qo'llash muhim ahamiyat kasb etadi. Kreativlikni rivojlantirishga qaratilgan topshiriqlarni muntazam ravishda tashkil etish, o'quvchilarning individual xususiyatlarini inobatga olish va ta'lim muhitini moslashtirish orqali yuqori samaradorlikka erishish mumkin. Shuningdek, muhokama natijalariga ko'ra, an'anaviy yondashuvlardan voz kechib, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni keng joriy etish zarurligi yaqqol namoyon bo'ladi. Bu esa boshlang'ich ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarning ijodiy salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarish va ularni kelajakdagi murakkab vazifalarga tayyorlashda muhim ahamiyatga ega.

Kreativ faoliyatni rivojlantirish bo'yicha misollar

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kreativ faoliyatni takomillashtirish uchun amaliy mashg'ulotlar muhim ahamiyatga ega. Quyida shunday faoliyatlarga oid ayrim misollar keltiriladi.

Birinchi misol sifatida **“hikoyani davom ettir”** topshirig‘ini ko‘rsatish mumkin. O‘qituvchi o‘quvchilarga qisqa voqea boshlanishini beradi va ularni hikoyani mustaqil davom ettirishga undaydi. Masalan, “Bir kuni kichkina bola o‘rmondan sirli sandiq topdi...” kabi jumla orqali har bir o‘quvchi o‘z fantaziyasiga tayangan holda turli yakunlar yaratadi. Bu mashq o‘quvchilarning tasavvurini kengaytiradi va mustaqil fikrlashni rivojlantiradi.

Ikkinchi misol sifatida **rolli o‘yinlarni** keltirish mumkin. O‘quvchilarga turli kasb egalari yoki ertak qahramonlari obrazida chiqish topshirig‘i beriladi. Masalan, “tabiatni asraydigan qahramon” rolida chiqish orqali ular muammoni kreativ tarzda hal qilish yo‘llarini taklif etadilar. Bu usul nafaqat ijodiy fikrlashni, balki nutq va ijtimoiy ko‘nikmalarni ham rivojlantiradi.

Uchinchi misol sifatida **kichik loyihalarni** tashkil etish mumkin. O‘quvchilarga “mening orzuimdagi maktab”, “kelajak shahri” yoki “eko-uy” kabi mavzularda loyiha ishlab chiqish topshiriladi. Ushbu faoliyat orqali o‘quvchilar turli fanlardan olgan bilimlarini uyg‘unlashtirib, yangi g‘oyalar yaratishga intiladilar. Shuningdek, **rasm chizish va modellash** mashg‘ulotlari ham kreativ faoliyatni rivojlantirishda samarali hisoblanadi. O‘quvchilar o‘z tasavvurlaridagi obrazlarni qog‘ozda aks ettirish orqali ichki fikr va his-tuyg‘ularini erkin ifoda etadilar.

Jadval: Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida kreativ faoliyatni rivojlantirish usullari

Usul nomi	Mazmuni	Rivojlantiriladigan ko‘nikmalar	Kutilayotgan natija
Hikoya tuzish	Berilgan voqeani davom ettirish yoki yangi hikoya yaratish	Tasavvur, ijodiy fikrlash	Original g‘oyalar yaratish qobiliyati oshadi
Rolli o‘yinlar	Turli obrazlarda chiqish va vaziyatlarni sahnalashtirish	Nutq, ijodkorlik, muloqot	Erkin fikr bildirish va ijtimoiy faollik rivojlanadi
Loyihaviy faoliyat	Muayyan mavzuda kichik loyiha ishlab chiqish	Tahlil, muammo yechish, hamkorlik	Innovatsion yondashuv shakllanadi

Muammoli topshiriqlar	Ochiq savollar va muammoli vaziyatlarni yechish	Tanqidiy va kreativ tafakkur	Mustaqil qaror qabul qilish rivojlanadi
Badiiy faoliyat	Rasm chizish, kollaj va modellar yaratish	Estetik tafakkur, vizual ijodkorlik	G'oyalarni erkin ifodalash ko'nikmasi shakllanadi

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich sinf o'quvchilarida kreativ faoliyatni takomillashtirish zamonaviy ta'lim tizimining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ta'lim jarayonida kreativ yondashuvni qo'llash o'quvchilarning bilimlarni chuqur o'zlashtirishiga, mustaqil fikrlash qobiliyatining shakllanishiga hamda muammoli vaziyatlarga noodatiy yechimlar topish ko'nikmalarining rivojlanishiga xizmat qiladi. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, kreativ faoliyatni rivojlantirish uchun an'anaviy o'qitish usullaridan voz kechib, interfaol metodlar, loyihaviy faoliyat, muammoli ta'lim hamda innovatsion pedagogik texnologiyalarni keng joriy etish zarur. Ayniqsa, o'quvchilarning qiziqishlari va individual xususiyatlarini hisobga olgan holda tashkil etilgan dars jarayoni ularning ijodiy salohiyatini yanada samarali ochib berishga imkon yaratadi. Shuningdek, o'qituvchining kasbiy mahorati, kreativ yondashuvi va darsni tashkil etishdagi innovatsion qarashlari hal qiluvchi omil sifatida namoyon bo'ladi. O'quvchilarga erkin fikr bildirish, o'z g'oyalarini ifoda etish hamda izlanish olib borish imkonini beruvchi ta'lim muhiti yaratilganda kreativ faoliyatning samaradorligi sezilarli darajada ortadi. Umuman olganda, kreativ faoliyatni takomillashtirish tizimli yondashuvni talab qiladi. Turli metod va texnologiyalarni o'zaro uyg'un holda qo'llash, ta'lim jarayonini innovatsion asosda tashkil etish hamda o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlash orqali yuqori natijalarga erishish mumkin. Bu esa kelajakda raqobatbardosh, mustaqil va ijodkor shaxsni shakllantirishga zamin yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Karimov I.A. *Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch*. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008. – 176 b.
2. Mirziyoyev Sh.M. *Yangi O'zbekiston strategiyasi*. – Toshkent: O'zbekiston, 2021. – 464 b.

3. Abduqodirov A.A. *Pedagogik texnologiyalar nazariyasi va amaliyoti*. – Toshkent: Fan, 2019. – 240 b.
4. Ishmuhamedov R.J. *Innovatsion pedagogik texnologiyalar*. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2020. – 312 b.
5. Yo‘ldoshev J.G. *Pedagogik texnologiyalar*. – Toshkent: O‘qituvchi, 2018. – 280 b.
6. To‘raqulov X.T. *Pedagogika asoslari*. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2017. – 356 b.
7. Qodirova F.R. *Boshlang‘ich ta‘lim pedagogikasi*. – Toshkent: O‘qituvchi, 2020. – 224 b.
8. Xodiyev B.Y. *Umumiy pedagogika*. – Toshkent: Ilm Ziyo, 2019. – 320 b.
9. Niyozov G‘.N. *Pedagogik mahorat*. – Toshkent: Fan, 2021. – 268 b.
10. Rasulov A.N. *Kreativ fikrlashni rivojlantirish metodlari*. – Toshkent: Tafakkur, 2022. – 198 b.
11. Abdullayeva M.S. *Boshlang‘ich ta‘limda ijodiy faoliyatni rivojlantirish*. – Toshkent: Innovatsiya, 2021. – 210 b.
12. Usmonov B.B. *Pedagogika va psixologiya asoslari*. – Toshkent: O‘zbekiston Milliy universiteti, 2020. – 368 b.